

2011. június 3. péntek
 Márk evangéliuma 11,27–33

Kovács Krisztián

Kérdés Jézus hatalmáról

^{11,27}Ismét bementek Jeruzsálembe. És miközben Jézus körüljárt a templomban, odamentek a főpapok, az írástudók és a vének, ^{11,28}és így szóltak hozzá: "Milyen hatalommal cselekszed ezeket, és ki adta neked a hatalmat arra, hogy ilyeneket tegyél?" ^{11,29}Jézus így válaszolt nekik: "Én is kérdezek tőletek valamit, feleljetek rá, és megmondom nektek, milyen hatalommal cselekszem ezeket. ^{11,30}Vajon a János keresztsége mennyből való volt-e vagy emberektől? Erre válaszoljatok nekem." ^{11,31}Azok pedig így tanakodtak maguk között: "Ha azt mondjuk: a mennyből, azt fogja mondani: Akkor miért nem hittetek neki? ^{11,32}Vagy talán mondjuk azt: emberektől?" De féltek a sokaságtól, mert Jánosról mindenki azt tartotta, hogy valóban próféta volt. ^{11,33}Ezért így feleltek Jézusnak: "Nem tudjuk." Jézus erre így szólt hozzájuk: "Én sem mondom meg nektek, milyen hatalommal cselekszem ezeket."

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

A rövid szakasz szorosan kapcsolódik a templom megtisztításának történetéhez (Mk 11,15–19), hiszen a 11,28-ban előforduló „ezeket” kifejezés éppen arra utal. A rövid perikópa több szempont alapján vizsgálható. Először is fellelhető benne (mindenek előtt a 28–30-ban) a rabbinikus iskolai vagy vitaszövegek sémája, illetve formája. Másodsorú érdekes a Keresztelő János hagyományt is megfi-

gyelni. Létezik olyan elképzelés, mely szerint Keresztelő János tanítványai a kérdezők, s így akarják Jézus véleményét megtudni Keresztelővel kapcsolatban.¹ Gnilka szerint „a perikópa átfogó jellegét erősíti a Keresztelő és Jézus között vont párhuzam, amely végigvonul az egész evangéliumon. A Keresztelő, akiről utoljára történik említés az evangéliumban, megszilárdul előfutári szerepében, amennyiben a keresztségével kapcsolatos elutasító foglalat már előre hirdeti a Jézussal szembeni hitelenséget is. Ily módon az, aki előkészíti az utat, egyben a Jézus szenvedéséhez vezető ösvénynek is mutatójává válik.”² A szakasz magvát valóban a vita alkotja, amely a nagytanács küldöttsége és Jézus között zajlott le. A nagytanács tagjainak válasz-elhallgatása opportunizmusuk áll, melynek következtében nem tudják felvállalni saját véleményüket, mert akkor konfrontálódna a néppel, hiszen az Keresztelőt valóban prófétának tartotta.

A nagytanács küldöttségének kérdése mögött azoknak hitelensége áll, bár éppen kérdésükkel ismerik el Jézus működésének rendkívüliségét.³ A teljes felismerés és elismerés azonban nem történik meg, mert Jézus személyének titka rejtve marad azok előtt, akik hitetlenül, saját pozíciójuk vélt fölényével közelednek hozzá, ugyanakkor éppen a zsidó vallásos élet vezetői azok, akik Jézus tanításával szemben vereséget szenvedtek, s ezt azzal ismerték el, hogy tehetetlenségükben Jézust Pilátus kezére adták – írja Dóka.⁴

A perikópa egyik üzenete a hatalom kérdése. Márknál Jézus hatalma mindig isteni hatalom, ráadásul eszkatologikus isteni hatalom.⁵ Az *exúszia* Márk krisztológójának kulcsszava. Jézus ezzel a hatalommal bocsát meg bűnöket (Mk 2,10), tart igényt a szombatra (Mk 2,27kk), gyógyít betegek (Mk 1,40–45), kritizálja a kortárs törvényértelmezést (Mk 2,1–6) és hív követésre (Mk 1,16–20; 3,123–19; 6,6–13). Érthető tehát, hogy elhangzik a vallási vezetők provokáló kérdése. A Márk 11,27–33 és a 12,1–12 kontextusában úgy jelenik meg Jézus, mint aki Istentől kapja hatalmát, és ahol az exúszia-fogalom a személy és működés(e) egységét fejezi ki. Az, hogy ez a történet közvetlenül a passiótörténet előtt áll, azt fejezi ki, hogy

¹ GNILKA, JOACHIM: *Márk*, Szeged, Agapé, 2000, 616.

² GNILKA: i. m., 622.

³ DÓKA ZOLTÁN: *Márk evangéliuma*, Budapest, Ordass Lajos Baráti Kör, 1996, 247.

⁴ DÓKA: i. m., 246–274.

⁵ DÓKA: 247.

Márk számára a szenvedés a teljhatalommal rendelkező Jézus küldetése.⁶ Jézus hatalma relativizálja a földi hatalmat (lásd Jn 19,11), s ez mindenképpen kapcsolódási pont lehet az egykor és ma között.

A történet másik fő mondanivalója az, hogy Jézust nem lehet sem számon kérni, sem ellenőrizni. „Nem lehet megközelíteni olyan emberi pozícióból, ahol a kérdező ember önmagát tartja mértéknek, végső fórumnak, s így akar döntenit Isten vagy Jézus felől.”⁷ Egyrészt Isten és Jézus Krisztus autonómiájával és szuverenitásával állunk szemben. Szuverén hatalmak, amelyek, illetve akik, nem kötelesek beszámolni tetteikről, hatalmuk forrásáról, technikájáról. A teremtő és teremtmény alárendeltségi viszony áll előttünk. Hozzá lehet kapcsolni a bölcsességirodalom néhány klasszikusát, pl. a Jób 38, ahol az Isten figyelmezteti az embert képességeinek korlátoltságához, és arra, hogy az Istennek feltett kérdések nem minden esetben mondhatók legitimnek.

Ugyanakkor a hit titkával, szépségével állunk szembe. A ma embere sok mindenre, ha egyáltalán nem mindenre, választ akar adni. Semmit sem szeret a homályban hagyni. S így a mai ember is tudni szeretné. Mit, miért és hogyan csinál Isten, Jézus Krisztus. Azonban éppen attól válik a hit hitté, a bizalom bizalomná, ha meghagyjuk a „miért”-eket, „honnan”-okat és „hogyan”-okat Jézusnak.

Jézus frappáns válaszából „Én sem mondom meg...” egyfajta kritikai élcelődés hallható ki, amely után a cinikus és szkeptikus érdeklődőket igazából felelet nélkül hagyja – de ezt épp maguknak, és hátsó gondolataiknak, szándékuiknak köszönhetnek.

⁶ SCHNELLE, UDO: *Theologie des Neuen Testaments*, Göttingen, Vandenhoeck & Ruprecht, 227. 382–383.

⁷ DÓKA: i. m., 247.

Prédikációvázlat

1. Provokáció

Jézust provokáló vallási vezetők veszik körül. Hátsó szándékkal tudni akarják Jézus hatalmának eredetét. Jézus egész földi életútját körülvette a cinizmus, a kétkedés, a hitetlenkedés. Csak egy szűk kör volt az, aki valóban el tudta fogadni Jézus isteni voltát, azt, hogy Jézus tettei, csodái, szavai mögött valóban az Isten áll. Az őt megkönyörítőket nem csupán provokálták, hanem kétkeltek is. A Jézus kortárs vallási vezetők számára nem volt elfogadható az, hogy isteni hatalommal cselekszik Jézus, számukra ez teológiai volt inkorrekt, sőt, nem egyszer istenkáromlás is.

2. Kétkedés

Emberi voltunk azonban nem csak provokál, hanem kétkel is. A ma embere nem teológiai nem tudja elfogadni Jézus hatalmát, tetteinek erejét, hanem fizikailag, biológiailag stb. vonja kétségbe. Nehezen tud mit kezdeni sokszor a transzcendenssel, az emberen kívüli erővel, mert mindenre magyarázatot akar keresni: ami ésszerű, érthető, kézzelfogható, racionális. Ezért sokan ma is provokatív módon közelítenek Jézushoz, vagy a Jézus tanítását továbbadó egyházhoz. Sokszor azonban épp a fordítottjával lehet találkozni: ha Jézus olyan hatalmas, mint amilyenek a Biblia mondja, akkor miért lehet annyi betegséggel, katasztrófával, értelmetlen halállal, háborúval, pusztítással stb. találkozni?

3. Szembesülés

Jézus azonban a provokáló kérdésre provokáló kérdéssel válaszol. Olyan kérdést intéz a nagytanács tagjaihoz, amelyre nem tudnak korrekt választ adni. Jézus ismeri a gyenge pontjukat, átlát a szitán. Talán éppen a kérdezők akarták Jézust kellemetlen helyzetbe hozni, de mégis ők kerültek abba. Az embernek Krisztus előtt és Isten előtt mindig számolnia kell azzal, hogy tőle is kérdezni fognak. Sosem vagyunk abban a helyzetben, hogy számon kérhetnénk Jézust. Pedig talán sokszor szeretnénk. De a teremtmény nem vonhatja kérdőre teremtőjét. Ráadásul Jézus a mi életünkbe is beelát: „Széled szemed, Úr Jézus, jól látja minden vétkemet...” Ő bármikor visszakérdez. A főpapokat, írástudókat és véneket teológiai kérdéssel állította sarokba. Mennyire vészjósló lehet ez a ma embere számára, ha nincs tisztában hitének alapjaival. Nem kell teológusnak lenni – keresztyén emberként, gyülekezeti tagként is tudni kell miben, kiben hiszünk. Mielőtt vádlón, vagy szkeptikusan, cinikusan állnánk kérdéseinkkel Jézus vagy az „egyház” elé, önmagunkba kell néznünk: kérdéseinkre vagy vádjainkra nem adta-e már meg maga Jézus a választ?

4. Kíváncsiság

A főpapok, írástudók, vének be akartak pillantani a kulisszák mögé. A legkisebb foltot sem akarták felderítetlenül hagyni. Mindent tudni akartak: „honnán, hogyan, miért, kitől...” A jelenség nagyon mai, hisz napjaink információra éhes társadalmára, és média-közönsége mindent tudni akar, minden mögé be akar látni, tekinteni. A bulvárhírek utáni éhség, a valóságshow-k iránti kereslet, a kukkolási hajlamok mind azt mutatják: kíváncsiak vagyunk, szeretünk mindenkiről mindent tudni. A Jézusról szóló számos regény és ponyvairodalom köszönheti annak a népszerűségét, hogy az emberek azt hiszik: megtudnak valami pluszt, valami többletet Jézusról – ráadásul hitelesnek is tüntetik fel a Biblián kívüli forrásokat...

5. Megismerés

De Jézust nem lehet megismerni ilyen hátsó szándékkal. Hozzá csak a hit iránti vágyal lehet közelíteni. „Ki kétkedőn boncolja őt, annak választ nem ad” – mondja egy népszerű ének. S valóban így van: aki kritikai szándékkal akar kifogásokat keresni, ellentmondásokat feltárni, összefüggéstelenségekre rávilágítani, az nem kapja meg a hit ajándékát. A provokációból nem lesz imitáció, Krisztus-követés. Jézus megismerés elsősorban nem lexikális, intellektuális úton érhető el, hanem a hit útján. Nem olyan Jézusban hiszünk, amilyenről tudunk, tanultunk, információkat és ismereteket szereztünk, hanem olyan Jézusról tanulunk stb. akiben hiszünk.

6. Hatalommal teljes

Jézus hatalma Istentől kapott hatalom volt. Ez a kortársak számára nem volt elfogadható. És sokszor nem az a mai ember számára sem. Talán leginkább azért, mert szereti a hatalmat, nem szívesen engedi ki a kezéből – sem az embertársak irányába, sem az Isten irányába. Jézus isteni hatalma távolinak tűnik – s az a teológiai igazság is, amely minden hatalmat Istentől származtat. A történet provokációját továbbgondolva fel kell saját magunknak tenni a kérdést: mi milyen hatalommal cselekszünk? Ott van-e mögötte az isteni rend, terv, szándék, a krisztusi alázat, engedelmisség, vagy csak játékszer a kezünkben, amelyet nem adunk választ? Jézus nem adott választ az őt kérdezőknek – de mi ma tudjuk azt, éppen ezért kell saját hatalmunkat „Jézus kordájában” tartani